לה: לקמן קב.] ב"מ עח:

יין ין-.ן כ"מ עח: קיז: ע"ז ו: [וע"ם ז. בתוס' ד"ה ר"ם

קיז. ע"וז. [וע"ט ז. כנווט" ד"ה ר"מ], ג) [ספ"ז דכלאים], ד) [ד"ה כי],

ה) וד"ה שמלו. ו) וד"ה

ט) [ד ט פננון, ז) [ד"ה ימיב], אמר], ז) [ד"ה ימיב], א) [ד"ה רואין], ט) כ"

מהרנ"ש וו"ל בהצרה הר"י

נא לפרש התיבות אם השבח יתר על החולאה ומליין

מחלה אם השבח ומפ׳

יהיתר על ט"ו מנים קרי

ספולאה ומפ' והולאה קרי ובזה א"ש לשון החוק' וא"ל למחוק מיבות יתר על היליאה שמחק מהרש"ל.

כתובות פ. ב"מ קח., כ) עייו בהגהות הרא"ש.

הנהות הב"ח

(h) תום' ד"ה אומר וכו'

העתק מחילופי

שבח ואח"כ מליין יתר

בג א ב מיי פ״י מהל׳ שכירות הלכה ד ועיין שכירות הענה. בהשגות ובמ"מ סמג עשין ב"ח מי" שו :סעיף

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה אם כו' ט"ו מנים קרי שנח (יתר על הולאה) תא"מ (וכן מחקו רש"ל):

הוהות מהר"ר רנשבורג

א] רש"י ד"ה הרי זה קידע וכו' ומאמים וכאן . ותום׳ עייו רש"י בחולין דף לט ע"ב ד"ה לא במאה ובשבת דף קמב ע"א בתוס' ד"ה שנפלה ודוק היטב:

מוסף רש"י אומר לו. לגעל הכרס, גדור. אתה שלא יאסרו את תבואת השדה משום כלאים. לפי שסמד משום בנהים, נפי שסתן בעל השדה את זרעיו סמוך לגדר כדתנן (ב"ב כו.) היה גדר בינתים זה סומך לגדר מכאן את אילנותיו וזה סומך לגדר את זרעיו מכאן, וכשאין שם גדר תגן לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אא"כ הרחיק . ממנו ד' אמות כדי עבודת הכרם דבהכי הוי כלאים (ב"ב ב.). קידש. התכוחה אם הוסיף מאתים, לישנא דקרא נקט פן תוקדש (שם ב:). וחייב באחריותו. לאסור תבואתו דגרס של סגרו (בכורות כח:). והקדיחו יורה. נמקלקל הלבע מעלמו (לעיל צט.) יאנפע משנמו (יעד 20). ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו. כדמעיקרא יאע"פ דמהשתא שוי טפי ומע"פ למהסתח שר טפי למריכים למר אדום (דעיד ללריכים למר אדום (דעיד צה.) בדמים שלמר לבן מכר בשוק, דקניה בגולו (ב"ם לשלם כשעת הגדלה (ב"ם עח.) דמי למר לבן כמו שמסר לו, דקניה בשינוי ונתחייב מעות (שם קיז:) גותן לו לבע זה דמי מתר לבו כבתחלה אם ירנה, דסבירא ליה לר"מ כל המשנה מדעת בעליו נהרא גולו ונוטל הצמר בלמים (ע"ו ו.). יהודה אומר. ח״כ נמלא זה משתכר בשינויו, אלא ידו על התחתונה (שם) אם כן תחייבו נמלא את הלמר כמות שהוא לבוע וידו על התחתונה (ב"מ קיז:). אם השבח. שהשבים הלמר. יתר על ביספכל הכנול, יונו בל היציאה. שהוליא הלבע, נותן לו. בעל הלמר. את היציאה. סמנים ועלים פעולה כשכיר יום ולא שכר שלם כמו שהתנה עמו (ע"ז ז. ב"מ קיז:) ולא מה שראוי בקבלנות, דהוי

טפי (ב"מ שם).

אומר או בדור. פי׳ לבעל הכרס דהוא המזיק דד׳ אמות שאמרו גדור. שלא יוסיף התבואה אחד ממאמים בעוד המחילה פרולה להרחיק הוא בשביל עבודת הכרם כדתנן בלא יחפור (ב"ב דף כו. ושם) לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אא"כ הרחיק ממנו ד' אמות אחד גפנים ואחד כל אילן ומפרש בגמ' ד' אמות

שאמרו כנגד עבודת הכרם ואפילו ר' יוסי דאמר התם על הניזק להרחיק אומר לו גדור נפרצה אומר לו גדור נתייאש את עלמו הא א"ר אשי התם מודה ממנה ולא גדרה ה"ז קידש וחייב באחריותו: ר"י בגירי דיליה והכא גירי דבעל בותני' שאהנותן צמר לצבע והקדיחו יורה כרם הם דחשדינן ליה שלא יביא נותן לו דמי צמרו צבעו כאור אם השבח יתר מחרישתו בשדה חבירו לפיכך לריך על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה לעשות כותל או להרחיק ארבע אמות יתירה על השבח נותן לו את השבח ילצבוע והא דנקט אומרין לו גדור ולא נקט לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום רבי חייב לגדור נראה לר"י לפי שלריך להתרות בו ואם לא התרו בו לגדור מאיר אומר נותן לו דמי צמרו ר' יהודה אומר אין חייב באחריותו ולהכי נקט נמי יאם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה באם תרי זימני נפרלה אומר לו גדור דאף ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח: פעם שנית דנפרלה לריך להתרות בו ואם לא התרו בו לגדור אין חייב לבו' מאי כאור אמר ר"ג אמר רבה בר בר חנה כלבום מאי כלבום אמר רבה בר שמואל באחריותו שאין סבור להיות חייב

לגדור כל שעה שנפרנה ונפרנה פעם שלישית מספקא לר"י אם לריך להתרות בו בכל פעם או שמא סגי בתרי זימני ור"ת מפרש דלהכי נקט תרי זימני לאשמועינן שאם יש תוספת מאתים בין מה שהוסיף כשנפרלה ראשונה ובין מה שהוסיף כשנפרלה שניה דאין מלטרפין לאסור דקמא קמא בטלה ודוקא

הלמר: ר' יהודה אומר כו'. דקנים ליה להאי דשינה להיות ידו על התחתונה ולא נתהני משבחא ואגרא נמי כוליה לא ישקול אלא יציאה ואם יליאה יתירה על השבח יתן לו את השבח שהשביח את הלמר ואם ירלה לתת את שכרו כגון שהשבח יותר על השכר יתן שכרו: גבו'

כפרא

ותאסר: נסייאש ולא גדרה. ובתוך כך הוליא הזרע אחד מן

המחתים שהיו בה בהיתר: א] הרי זה קידש. וחין בטל חלח בחחד

ומאתים וכאן יש קל"ט מן ההיתר וחד באיסור: מתבי' והקדיחו

יורה. שרפתו יורה שהרתיחו יותר

מדאי: נותן לו דמי למרו. והכא ליכא

שבחה כלל דהה נשרף לגמרי וליכה

למימר אם השבח יותר: לבעו כאור.

כמו כעור. בגמ' [קא.] מפרש שלבעו בשירי

לבע ומזיק בכוונה הוא לפיכך ידו על

התחתונה דברי הכל: ואם השבח.

שהשביח הלמר יתר על היליאה של

לבע: נוסו לו. ללבע את היציאה ולא

שכר שלם ומקבל למרו. ודמי למרו

לא אמר דניתיב דלקני איהו שבחא

דלמר דהא בלבע שהתנה עמו לבע

וליכא שנויא דנקנייה: לאבוע לו

אדום כו'. קני בשינוי לר"מ ולא יהיב

ליה אלא דמי נמרו אבל לא דמי

שבחו או זה יתן שכרו משלם ויקח

לס יש בו מראית דם גליון הש"ם תום' ד"ה חייב וכו' אי הנם הוא במזיד דוהא.

ק"ל הא הברייתא מוקמינן בר"מ ור"מ הא סבור בדרבנן קנסו שוגג אטו מזיד וא״כ י״ל דסבר כת״ק דר״ע דמקיים כלאים לא הוי דאורייתא וההיא ים, דמסכך גפנו הפנו יית במזיד תוס' לא הקדימו . דהרי נושייחת אההיא דהו (למה) [אלא] בהא דנתייאש משמע אף בשכח וא"כ קשה כנ"ל והיינו מרויחים בזה קושית תוס' ד"ה מחילת כרס די"ל דמוכח לההכנו כנים לדי לפוכח דהברייתא כר"מ מדקנים גם בשוגג:

רבינו חננאל

כופרא דודי. ופירושו דרכים דרכים דרך צבוע אדום מראהו עמוק ודרך . אדום אינו עמוק כל כך, המטלניות והוא כמו שמקנחיז בהז יורות של דרכים שאמרנו. אי נמי דצבע בהו קופא. פי׳ כגון דאתא קוף וצבע האי צמר בהני סממנים שאין צבוע יפה ולא שבח לענין דמים. . וי״א דצבע בהו קופא של שגזל נצרים וקופתן של נצרים וצבע . קופתו קופתו בסממניו וקא מהדר ליה קופתו צבועה . רלא שבח לענין וי״א דצבע בהו הגזלן קוף של נגזל, דקוף ['] מעיקרא וקוף לבסוף ולא שבח לענין דמים. רבינא אמר הכא במאי עסקינו י. דלא גזל כלום אלא כגון דקיימי סממנין דחד גברא וצמר דחד גברא ואתא קוף ונסב צמר דהאי

וצבעיה בסממנין דהיאך.

כשיש הפסק בינתיים אבל בעלמא כלאים נאסרין במאתים מולא כפרא אמרינן כל פורתא כשהוא גדל מתבטל והא דאמר בפ' בתרא דע"ו (דף עג. ושסדי) המערה יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו קמא קמא בטל מפרש ר"ח בדפסיק פסוקי אבל אם מערה בלא הפסק אסור מידי דהוה אכלאים הנאסרין בתוספת מאתים לפי שגדל בלא הפסק והא דאמר בבמה אשה (שבת דף סה: ושם"ש) שמואל עביד לבנתיה מקוואות ביומי ניסן כו׳ שמא ירבו הנוטפים על הזוחלים היינו שמא ירבה בלא הפסק וכן בפרק הנודר מן הירק (נדרים דף מ:) גבי בלל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית ורבו גידוליו על עיקרו מותר ולא אמרינן קמא קמא בטיל לפי שגדל בלא הפסק ורבי יוחנן גופיה דקאמר בפרק בתרא דע"ז (דף עג. ושם) ראשון ראשון בטל אית ליה התם בנדרים דגידולי היתר מעלין את האיסור ור״י בן רבינו מאיר פירש בתוספתא בנדרים דבלל וכלאים וגבי נוטפין דווסתן בכך ליגדל מעט מעט לא בטיל קמא קמא כמו ביין נסך דהתם לא שייך למימר הכי אבל קשה דאמר בכ' הערל (יבמות דף פב: ושם") נתן סאה ונטל סאה עד רובו וברובו מיהא מיפסל ולא אמר קמא קמא בטיל וי"ל דהתם במי פירות איירי דהחמירו טפי וא"ת אי במי פירות איירי היכי מדמה לה לתרומה דרבנן דמי פירות דפסולין דאורייתא כדממעט בפרק כיסוי הדם (חולין דף פד. ושם) מדכתיב מים יתירא והיאך יהיו כשרים במחלה על מחלה דאורייתא וי"ל בדוחק דאע"ג דמיססלי מדאורייתא מחלה על מחלה כשרים להטביל בהם מחטין ולינוריות דאין לריכין ארבעים סאה מדאורייתא אלא מדרבנן ומיהו אכתי קשה מהא דמסיק רב דימי בפרק שלישי דבכורות (דף כב. ושם"), גבי הלוקח ליר מעם הארץ משיקו במים והוא טהור אי רובא מיא נינהו סלקא להו השקה ואי רובא זיר נינהו לא בעי השקה דמים בטלים בניר ומסיק לא שנו אלא לטבל בו פיתו אבל לקדירה לא דמצא מין את מינו וניעור אלמא התם אע"ג שהיו כבר מבוטלות חוזרות וניעור בתוך הקדירה וכל שכן דלא אמריטן המא בטיל וי"ל דהתם חומרא הוא שהחמירו גבי טומאה דאע"ג דפסיק פסוקי לא בטלה ואע"ג דבכמה דברים איסור חמור מטומאה כדאמרינן בפרק כיסוי הדם (חולין דף פו: ושם) אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להתיר התם החמירו חכמים בטומאה יותר ואין ראיה משמעתא בתרייתא דנדה (דף עא: ושם) דמחלק גבי דם תבוסה בין פסק ללא פסק דשאני דם תבוסה דרבנן ויש להקל בו יותר ומהא דאמר בפ' כיסוי הדם (חולין דף פו. שם)™ ובפרק התערובת (ובסים דף עו: שם)™ גבי הא דתנן דם שנתערב במים אם יש (a) מראית דם בו כשר וקאמר בגמ' לא שנו אלא כשנפלו מים לתוך דם אבל דם שנתערב במים ראשון ראשון בעל התם בלא שינויא שפיר' אתי שפיר דהתם גבי דם היינו טעמא דכיון שנדחה שוב אין נראה שכן הוא הדין בכל דבר הקרב ואפילו למ"ד אין דיחוי בבעלי חיים בשחוטין יש דיחוי וכן מוכח בפרק כיסוי הדם (חולין דף פו: ושם) דטעמא משום דיחוי הוא דמסיק בתר הכי ולענין כיסוי אין בו דיחוי דאין דיחוי אצל מצות מכלל דלענין דם הוי טעמא משום דיחוי ואין להקשות מהא דאמר בפרק נוטל (שבת דף קמב.) סאה תרומה שנפלה למאה של חולין ולא הספיק להעלותה עד שנפלה אחרת לא תעלה ולא אמרינן ראשון ראשון בטל אע"ג דנפל ע"י הפסק דהתם לריך להרים ובענין אחר אין ק' סאה שנפלה בהן מתירין ולא שייך התם ראשון ראשון בטל: ברגריאיש משגה ודא גדרה. דוקא נתייאש אבל אם לא נתייאש ועוסק כל שעה לגדור אע"פ שהוסיף מאתים מותר כדתנן במס' כלאים (פ"ה מ"ו) הרואה ירק בתוך כרמו ואמר כשאגיע שם אלקטנו מותר לכשאחזור שם אלקטנו והוסיף מאתים אסור אלמא כשהוא מחזר אחר לקיטתו כל שעה אפילו הוסיף מאתים מותר וטעמא י"ל משום דכתיב לא תורע כרמך משמע וריעה דניחא ליה: הריב באחריותו. אע"ג דהיוק שאין ניכר לא שמיה היוק נראה לר"י דהא חשיב היזק ניכר שהרי ניכר שהוא כלאים כשרואה הגפנים בשדה אבל מטמא טהרות חבירו אע"פ שרואין השרץ על הטהרות לא חשיב היזק ניכר דמי יודע אם הוכשרו אבל אין לומר הכא נמי הוי היזק שאין ניכר וקנסוהו כמו במטמא שלא יהא כל אחד הולך ומטמא טהרומיו של חבירו דהכא ליכא למיחש כיון שבעל כרם נמי מפסיד ועוד ° אי קנס הוא במזיד דוקא היה לו להתחייב: 🗶 השבח יתר עד היציאה. מפרש בירושלמי מהו השבח יתר על היציאה בר נש דיהיב לחבריה חמש מנוי למר וחמש מנוי סממנין ועשרה מנוי אגרא ואמר ליה זיל לבעיה סומקי ואול ולבעיה אוכם א"ל אילו לבעתיה סומקא הוה שוה עשרים וחמש מנוי השתא דלבעתיה אוכם לית הוא שוי אלא עשרים מנוי את אבדת דידך ואנא לא אבדנא דידי עד כאן לשון הירושלמי בפירקא ואור"י דהכי שפי׳ דרבי יהודה לפי הירושלמי אם השבח שהושבח הלמר יותר על ט"ו [14] מנים והיתר על ט"ו מנים קרי שבח יתר על הולאה והולאה קרי עשרה מנים של שכר הלבע שמוליא הצבע וטורח ויהיה בשכרו י׳ מנים דהשתא אם השבח על ט"ו מנים יותר מי׳ מנים שהם יציאה נותן לו היציאה דהיינו י׳ מנים ולא יתן לו יותר ואם היליאה יתירה על השבח שלא הושבח על ט"ו מנים אלא ד' או ה' יתן לו השבח מה שהושבח על ט"ו ואין נותן לו כל י' מנים שהתנה עמו דא"ל את אפסדת דידך ואנא לא אפסדנא דידי ויש ליתן טעם לדברי הירושלמי למה לא יהיה כאן הדין כמו יבנוטע שלא ברשות דנעשה כאן כאילו כן התנה עמו א"נ קנסא הוא משום דשינה ממה שלוה לו ומיהו אם השבח יתר על היליאה דתנן גבי לבע כעור לא הוי פירוש כי ההיא דירושלמי כי איך יהיה השבח של לבע כעור יותר משבח של לבע גמור וגבי כסא כעור דגמרא אפשר ודאי שיהא טוב מן הנאה כגון שהנאה אין חזק כמו הכעור ע"י כך דמי הכעור יתירה על הנאה ואין לשון ירושלמי משמע כפי' ר"י שהרי משמע שבא לפרש מהו אם השבח יתר על היליאה ולדברי ר"י הוא מפרש היליאה יתירה על השבח והר"ר אלחנן פי' בע"א ולא מלאתי כתובים: